

«θα ήθελα να με θυμούνται (ος αταξινόμητο συγγραφέα)» «Η

Media: ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ Page: 28 Published at: 05-05-2022
Author: Surface: 950.5 cm² Circulation: 4120
Subjects:

ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ ΚΟΥΡΤΟΒΙΚ: ΜΙΛΑΕΙ ΓΙΑ ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΤΟΥ «Η ΕΛΙΑ ΚΑΙ Η ΦΛΑΜΟΥΡΙΑ»

«Θα ήθελα να με θυμούνται ως αταξινόμητο συγγραφέα»

«**Η**θελα να δω τη νεότερη λογοτεχνία μας στις πιο ενδιαφέρουσες στιγμές της συνομιλίας της με τον κόσμο για το ένα ή το άλλο θέμα», λέει ο Δημοσθένης Κούρτοβικ μιλώντας για το βιβλίο του «Η ελιά και η φλαμουριά» από τις εκδόσεις Πατάκη.

Ποια ήταν η αφορμή για να εκδοθεί το βιβλίο;
Θίπευσα τριάντα δύο χρόνια στη «μαχόμενη» λογοτεχνική κριτική, δηλαδή την τρέχουσα, ιδίως ως κριτικός σύγχρονης ελληνικής πεζογραφίας. Έχοντας πλέον αφυπηρέτησει, θέλησα να ξαναδώ, αλλά σε ένα πιο σύνθετο επίπεδο τώρα, το λογοτεχνικό τοπίο που με τροφοδοτούσε με ερεθίσματα. Η συγγραφή του βιβλίου συνέπεσε λίγο-πολύ με την επέτειο των 200 χρόνων από την Επανάσταση του 1821, που δρομολόγησε τη δημιουργία του ελληνικού κράτους. Και καθώς τα σχεδόν πενήντα χρόνια της περιόδου που καλύπτει η δουλειά μου είναι ένα υπολόγισμο κομμάτι, το πιο πρόσφατο, μάλιστα, αυτής της διαδρομής δύο αιώνων, σκέφτηκα ότι θα είχε ενδιαφέρον και για ένα ευρύτερο κοινό το πώς είδε και πώς επεξεργάστηκε η λογοτεχνική ευαισθησία παιλιότερα και νεότερα ζητήματα της νεοελληνικής περιπέτειας.

Ποια είναι η σημασία της ελιάς και της φλαμουριάς για τον ελληνικό λαό;
Η ελιά είναι χαρακτηριστικό δέντρο του μεσογειακού τοπίου. Η φλαμουριά, πάλι, υπάρχει στα περισσότερα μέρη του κόσμου. Έτσι, ο τίτλος του βιβλίου μου υπονοεί το διάλογο ανάμεσα στο τοπικό και το υπερτοπικό, ανάμεσα στο εθνικό και το οικουμενικό.

Γιατί οι περισσότεροι άνθρωποι νομίζουν ότι η εποχή τους έχει κάτι το ιδιαίτερο σε σχέση με τις άλλες εποχές;
Είναι φυσικό αυτό. Ζούμε μόνο μία φορά και πολλά γεγονότα που συμβαίνουν στη διάρκεια της ζωής μας μεγεθύνονται από τα συναισθημάτα μας, ενώ τις άλλες εποχές τις γνωρίζουμε μόνο από βιβλία ή από προφορικές αφηγήσεις. Σε μερικές περιπτώσεις, όμως, η υποκειμενική αίσθηση δεν λαθεύει. Συλλαμβάνει πραγματικές ιδιαιτερότητες.

Τονίζετε ότι η Μεταπολίτευση έχει σημασία και ξεχωριστή θέση στην ιστορική διαδρομή της Ελ-

Λάδας. Μπορείτε να αιτιολογήσετε τη γνώμη σας;
Το 1974 είναι ίσως η πιο σαφής τομή στη νεοελληνική ιστορία, μετά το 1922. Αλλάξαν όλα: Πολιτειακό καθεστώς, πολιτικό τοπίο, γεωπολιτική θέση της χώρας, θεσμικό πλαίσιο, κοινωνική δομή, κοινωνικές συμπεριφορές, πολιτισμικοί προσανατολισμοί.

Στην εισαγωγή γράφετε ότι δεν εστιάζετε τη μελέτη τόσο στους συγγραφείς αλλά στα βιβλία. Για ποιο λόγο γίνεται αυτή η εστίαση;

Πατί, όπως είπα, ο σκοπός μου ήταν η σύνθεση. Ηθελα να δω τη νεότερη λογοτεχνία μας στις πιο ενδιαφέρουσες στιγμές της συνομιλίας της με τον κόσμο για το ένα ή το άλλο θέμα. Αν εστίασα σε συγγραφείς, το βιβλίο θα κινδύνευε να έχει μια ακαδημαϊκή σχολαστικότητα, που ήθελα να αποφύγω πάση θυσία. Ένας καταξιωμένος συγγραφέας δεν γράφει πάντοτε σπουδαία βιβλία, ενώ, από την άλλη, μερικά πολύ ενδιαφέροντα βιβλία γράφονται από συγγραφείς που θεωρούνται γενικά ήσσονες ή είναι λίγο-πολύ αφανείς.

Αληθεύει ότι οι συγγραφείς που γεννήθηκαν πριν από το 1950 ήταν ιδιαίτερα κριτικοί για την ελληνική κοινωνία; Ποιος ήταν ο λόγος αυτής της στάσης τους;

Δεν θα έλεγα ότι ήταν περισσότεροι κριτικοί από τους νεότερους, απλώς η κριτική στάση τους είχε συνήθως συγκεκριμένη ιδεολογική αφετηρία. Έτσι ήταν οι πολιτικές συνθήκες στην πριν από το 1974 Ελλάδα. Στους νεότερους, η ιδεολογία δεν παίζει πια ρόλο, οδηγός τους είναι μάλλον η προσωπική ευαισθησία.

Αν κάνουμε μια σύγκριση των βιβλίων που εκδίδονται σήμερα με τις παλαιότερες εκδόσεις, έχουμε κάνει σημαντικά βήματα στο χώρο της πεζογραφίας;

Δεν ξέρω τι μπορεί να σημαίνει αυτό. Η λογοτεχνία μιας χώρας δεν πάει ούτε μπρος ούτε πίσω, είναι συνυφασμένη με την εξελισσόμενη πραγματικότητα της χώρας και μπορεί σε κάποιες περιόδους να δίνει έργα πιο βαρυσήμαντα, πιο ανθεκτικά στο χρόνο από ό, τι σε

άλλες. Για πρόοδο, στασιμότητα ή πτωχεύματα μπορούμε να μιλάμε μόνο σε σχέση με μεμονωμένους συγγραφείς.

Τι πρέπει να αλλάξει στο χώρο του βιβλίου;
Αρκετά πράγματα, πάνω απ' όλα, όμως, η στάση του κράτους απέναντι στο βιβλίο.

Ποια είναι η γνώμη σας για το ότι δεν κατάφερε η ελληνική πεζογραφία να κάνει μεγάλες επιτυχίες στην Ευρώπη;

Η γλώσσα μας είναι μικρή, οι μεταφραστές σχετικά λίγοι, η παρουσία μας, ως χώρας, στη διεθνή σκηνή είναι ασήμαντη πολιτικά, οικονομικά και από την άποψη των καινοτομιών, οι περισσότεροι ξενόμις βλέπουν μέσα από τα γυαλιά τουριστικών στερεοτύπων και το κράτος μας δεν κάνει τίποτα για να βοηθήσει την ελληνική πεζογραφία να υπερβεί αυτά τα εμπόδια.

Το 2001, η Ελλάδα τιμήθηκε ως χώρα στη Φρανκφούρτη της Γερμανίας. Ποιες ήταν οι εντυπώσεις σας από εκείνη τη χρονιά;

Εγίμε μια σοβαρή προσπάθεια να παρουσιαστεί η Ελλάδα με ένα σύγχρονο πρόσωπο, αλλά προσκρούσαμε στα στερεότυπα που είπα μόλις πριν. Είχαμε και την ατυχία να συμπέσει η Εκθεση με την έναρξη των αμερικανικών βομβαρδισμών στο Αφγανιστάν, οπότε η προσοχή των γερμανικών ΜΜΕ στράφηκε αλλού.

Πώς θέλετε να σας θυμούνται, ως δημοσιογράφο, μεταφραστή ή συγγραφέα;

Εχω σπουδάσει Βιολογία και Ανθρωπολογία, έχω γράψει και διδάξει για την ανθρώπινη σεξουαλικότητα και τις εκφράσεις της στην Τέχνη, έχω εκδώσει είκοσι τρία βιβλία (μυθιστορήματα, διηγήματα, μελέτες, δοκίμια, αφορισμούς), έχω μεταφράσει εξήντα τρία βιβλία, αν θυμάμαι καλά, και μετά τα σαράντα μου έβγαξα το ψωμί μου κυρίως γράφοντας λογοτεχνικές κριτικές σε εφημερίδες. Διαλέγετε και παίρνετε. Οποιαδήποτε από αυτές τις ιδιότητες πάντως θα με περιέγραφε πολύ ατελώς από μόνη της. Ας πούμε ότι θα ήθελα να με θυμούνται ως έναν αταξινόμητο συγγραφέα με έκκεντρη, ίσως μοναχική θέση στην πνευματική ζωή της χώρας του και της εποχής του. Τα πράγματα δείχνουν άλλωστε ότι αυτό είμαι. ■

WHO IS WHO

Ο ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ ΚΟΥΡΤΟΒΙΚ γεννήθηκε το 1948 στην Αθήνα. Σπούδασε Ανθρωπολογία, με ειδίκευση στην ανθρώπινη σεξουαλικότητα. Έχει δοκιμαστεί σε όλα τα είδη του πεζού λόγου (μυθιστορήματα, διήγημα, δοκίμιο, αφορισμοί, λογοτεχνική κριτική κ.λπ.). Μυθιστορήματα και διηγήματά του έχουν μεταφραστεί σε δέκα γλώσσες. Ο ίδιος έχει μεταφράσει εξήντα τρία βιβλία όλων των κατηγοριών από οκτώ ξένες γλώσσες. Η συνέντευξη του Δημοσθένη Κούρτοβικ στην εφημερίδα «Ελεύθερος Τύπος» δόθηκε με αφορμή την έκδοση του βιβλίου του «Η ελιά και η φλαμουριά», εκδόσεις Πατάκη.